14271

ภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช

เรื่อง

การสูญเสียน้ำหลังการเก็บเกี่ยวของช่อดอกกล้วยไม้หวาย Dendrobium Banyat Pink # 5

THE WATER LOSS AFTER Dendrobium Banyat Pink # 5 HARVESTING

โดย

นางสาวสันทนา เสถียรไพศาล

นางสาวสุนันทา อมรพิศาลมิตร

.....

รศ.ช.ณิภรัศิริ สุขสุวรรณ ประธานกรรมการที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ

.....

อ.บุญเลือ กล้าหาญ กรรมการที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ

ภาควิชารับรองแล้ว

.....

( )

ดร.ปัญญา โพธิ์จิตินันท์

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช

วันที่....เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2534

ปพ.
สธ88ก
2534

T100290

ปพ.
สธ88ก
2534

เลขทะเบียน 100290
วัน.เดือน.ปี 18 JUN 2009

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ รศ.ธ.ณิญศิริ สุขสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขเพิ่มเติมปัญหาพิเศษเล่มนี้ จนสำเร็จเรียบร้อยไปด้วยดี ขอขอบคุณอาจารย์บุญเลือ กล้าหาญ และอาจารย์ปัญญา โพธิ์จิตินันท์ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและให้ความสะดวกในการจัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นในการศึกษาทดลอง

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ ที่ได้ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือสนับสนุนมาโดยตลอด และขอขอบคุณเพื่อนๆ ที่ได้ให้กำลังใจ

นางสาวสันทนา เสถียรไพศาล
นางสาวสุนันทา อมรพิศาลมิตร
พฤศจิกายน 2534

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนำ

ดอกกล้วยไม้สกุลหวายจัดเป็นไม้ตัดดอกที่ได้รับความนิยมทั้งในและต่างประเทศเป็นอย่างมาก และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 รัฐบาลก็มีนโยบายส่งเสริมการส่งออกกล้วยไม้มากขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นโอกาสที่ดีแก่ผู้ปลูกกล้วยไม้เป็นอาชีพ แม้กระนั้นกล้วยไม้ส่งออกของไทยก็ยังมีปัญหาหลายประการในเรื่องคุณภาพ เช่น ก้านดอกสั้น จำนวนดอกต่อช่อน้อย และที่สำคัญคืออายุการใช้งานสั้น ส่งผลให้คุณค่าของดอกไม้ลดลง ต่อมาได้มีการศึกษาสาเหตุการเสื่อมคุณภาพของดอกไม้กันอย่างกว้างขวาง พบว่ามีสาเหตุหลายประการ คือ การใส่ปุ๋ยในอัตราที่สูงเกินไป, การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวไม่ถูกต้อง ทำให้ดอกกล้วยไม้ขาดน้ำ เช่นการหักโคนก้านดอกด้วยมือ, การไม่ลดอุณหภูมิลงหลังการเก็บเกี่ยว การบรรจุหีบห่อที่ไม่เหมาะสม การไม่ขนส่งในทุกขั้นตอนด้วยรถปรับอากาศ การไม่ปฏิบัติในโรงเรือนที่ปรับอากาศ เหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุทำให้ดอกไม้มีสูญเสียคุณภาพอย่างรวดเร็ว ดังนั้นหากเกษตรกรผู้ปลูกมีการแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติให้ถูกต้องก็จะเป็นผลดีแก่เกษตรกร และการศึกษาครั้งนี้ก็ได้พยายามหาข้อสรุปเพื่อเป็นแนวทางในการค้นคว้าวิจัยต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(ก)
สารบัญภาพ	(ข)
คำนำ	1
จุดประสงค์	2
ตรวจเอกสาร	3
อุปกรณ์และวิธีการ	6
ผลการทดลอง	9
วิจารณ์และสรุปผลการทดลอง	25
เอกสารอ้างอิง	26

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 การบันทึกผลลักษณะดอก สภาพแวดล้อม และความดัน (Bars) ที่ได้จากเครื่องวัด PRESSURE BOMB หลังจากเก็บเกี่ยวทันที 10

ตารางที่ 2 การบันทึกผลลักษณะดอก สภาพแวดล้อม และความดัน (Bars) ที่ได้จากเครื่องวัด PRESSURE BOMB ก่อนที่ผู้ส่งออกจะมารับ 13

ตารางที่ 3 การบันทึกผลลักษณะดอก สภาพแวดล้อม และความดัน (Bars) ที่ได้จากเครื่องวัด PRESSURE BOMB เมื่อถึงโรงเรือนบรรจุหีบห่อ 17

ตารางที่ 4 การบันทึกผลลักษณะดอก สภาพแวดล้อมและความดัน (Bars) ที่ได้จากเครื่องวัด PRESSURE BOMB เมื่อหมดอายุการใช้ประโยชน์ 20

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักช่อดอกเมื่อเก็บเกี่ยวจากต้นทันที (g) กับความดันที่ใช้ดัน Xylem Sap ออกมาจากรอยตัดโคนก้านดอก (Bars)	11
2	กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความยาวช่อดอกกับความดันที่ใช้ดัน Xylem Sap ออกมาจากตัดโคนก้านดอก (Bars)	14
3	กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักเมื่อเก็บเกี่ยวจากต้นทันที (g) กับความดันที่ใช้ดัน Xylem Sap ออกมาจากโคนก้านดอก (Bars)	15
4	กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักเมื่อเก็บเกี่ยวจากต้นทันที (g) กับความดันที่ใช้ดัน Xylem Sap ออกมาจากโคนก้านดอก (Bars)	18
5	กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักหลังเก็บเกี่ยวจากต้นทันที (g) กับความดันที่ใช้ดัน Xylem Sap (Bars) ออกมาจากโคนก้านดอก	22
6	กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเปอร์เซ็นต์ดอกตูมกับอายุการปักแจกัน	23
7	กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเปอร์เซ็นต์ดอกบานกับอายุการปักแจกัน	24

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การสูญเสียน้ำหลังการเก็บเกี่ยวของช่อดอกกล้วยไม้หวาย

Dendrobium Banyat Pink # 5

THE WATER LOSS AFTER Dendrobium Banyat Pink # 5 HARVESTING

บทคัดย่อ

จุดประสงค์ของการทดลองเพื่อเปรียบเทียบช่อดอกกล้วยไม้ที่ไม่ขาดน้ำ โดยการให้น้ำทางโคนก้านดอก และช่อดอกที่ขาดน้ำทางโคนก้านดอกเป็นระยะเวลา 1/2 ชม. - 4 1/2 ชม. แต่มีการฉีดพรมน้ำให้กับช่อดอก ผลปรากฏว่า เมื่อเก็บเกี่ยวดอกไม้จากต้นทันที พบว่าถ้าน้ำหนักช่อดอกมากจะใช้ความดันในการดัน Xylem Sap มาก แต่ไม่พบความสัมพันธ์นี้ในดอกไม้ที่หมดสภาพการใช้ประโยชน์ สำหรับช่อดอกที่ยังไม่เสื่อมคุณภาพพบว่า ช่อดอกที่ไม่ขาดน้ำใช้ความดันในการดัน Xylem Sap น้อยกว่าช่อดอกที่ขาดน้ำ แสดงว่าการให้น้ำทางโคนก้านดอกทำให้ช่อดอกระเหยน้ำไปน้อยกว่า หรือสามารถมีน้ำขึ้นไปทดแทนน้ำที่ระเหยไปได้ดีกว่า ในขณะที่พวกที่ได้รับน้ำโดยการฉีดพรมอาจจะได้รับน้ำบ้าง แต่คงจะมีอัตราส่วนซึ่งสูญเสียมากกว่าและน้ำที่ฉีดพรมลงไปมีโอกาสเข้าไปยังตามบริเวณกลีบดอกและปากดอก ซึ่งอาจจะทำให้ดอกเน่าเสียในภายหลังได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จุดประสงค์

จากสมมติฐานที่ว่า คุณภาพของดอกกล้วยไม้ลดลงเนื่องจากมีการขาดน้ำหลังการเก็บเกี่ยวเป็นระยะเวลานาน ก่อนที่จะมีการเสียบปลายก้านดอกด้วยน้ำ หรือสารละลายก่อนการบรรจุกล่องห่อ ดังนั้นถ้าได้มีการแก้ไขในจุดนี้ คือไม่ให้ดอกขาดน้ำหรือขาดน้ำน้อยที่สุด น่าจะช่วยทำให้คุณภาพของดอกดีขึ้น ลดการสูญเสียน้ำลงไป ดังนั้นการทดลองครั้งนี้จึงได้เปรียบเทียบช่อดอกที่ขาดน้ำน้อยที่สุดโดยเฉพาะช่วงผู้ส่งออกรับขนส่งไปโรงเรือนกับช่อดอกที่ขาดน้ำทางโคนก้านดอกแต่ได้รับน้ำทางการฉีดพ่นช่อ ว่าวิธีการใดจะทำให้ดอกสูญเสียน้ำน้อยที่สุด เพื่อจะได้แนะนำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจส่งออกกล้วยไม้ต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตรวจเอกสาร

ดอกไม้เมื่ออยู่กับต้นจะได้รับอาหารและน้ำอยู่ตลอดเวลา แต่เมื่อถูกตัดออกจากต้นแล้วปริมาณอาหารและน้ำภายในก้านจะถูกนำไปใช้โดยผ่านขบวนการหายใจ และคายน้ำ (ภัทราวดี, 2526) ดอกกล้วยไม้ที่ได้รับการปฏิบัติและดูแลรักษาในโรงเรือนที่ดีย่อมจะมีอายุการใช้งานนานด้วย แต่ยังมีสาเหตุอื่นซึ่งทำให้ดอกกล้วยไม้ที่ถูกตัดออกจากต้นแล้วมีอายุการใช้งานสั้น หรือมีคุณภาพลดลงคือ

1. ขาดแหล่งน้ำและอาหาร เนื่องจากมีการตัดดอกไม้ออกจากต้นจะทำให้ระบบการส่งน้ำและอาหารถูกตัดออกจากต้นด้วย แม้ว่าจะมีการให้น้ำหลังการเก็บเกี่ยว แต่ดอกไม้จะแสดงอาการเหี่ยวได้ถ้าดอกมีการคายน้ำสูงกว่าการดูดน้ำ (อัจฉรา, 2529)

2. การเกิดการอุดตันของท่อน้ำในก้านดอก เนื่องจากจุลินทรีย์ต่างๆ ที่เจริญเติบโตในสารละลายแช่ก้านดอก ได้ไปก่อให้เกิดการอุดตันของก้านดอก ทำให้ดอกไม้ดูดน้ำขึ้นไปได้น้อยลง มีผลทำให้น้ำไม่สามารถขึ้นไปเลี้ยงดอกได้ ดอกจึงเหี่ยว (ศิริวรรณ, 2529)

3. การหายใจของดอกไม้ทำให้มีการเผาผลาญอาหารสะสมทีละเล็กทีละน้อยจนหมด และดอกไม้จะตายในที่สุด (ศิริวรรณ, 2529)

4. ความเสียหายที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เนื่องมาจากการขาดน้ำ เช่น ดอกไอริสไม่บานเนื่องจากการขาดน้ำ (Water stress) ในดอก ซึ่งเป็นผลมาจากก้านดอกเกิดการอุดตันในขณะเก็บรักษาและการขนส่ง สาเหตุที่ทำให้ดอกไม้เหี่ยวคือการสูญเสียน้ำมากเกินไป

ดอกกุหลาบบนต้นจะมีอายุนานกว่าดอกกุหลาบที่ตัดมาจากต้น แสดงว่าพืชมีปัจจัยที่เป็นตัว Anti - Senescent ของดอกอาจเป็นไปได้ที่ปัจจัยของ Anti - Senescent นี้คือน้ำ และเนื่องจากจำนวนน้ำไม่สมดุลย์จึงทำให้เกิดการเหี่ยว การขาดน้ำทำให้สภาพทางชีวเคมีในพืช เช่นการสังเคราะห์โปรตีนผิดไป ทำให้มีการสะสมแอมโมเนีย เป็นเหตุให้เม็ดสีเปลี่ยนไปได้

การที่กุหลาบเกิดการคอดอกอ่อนเนื่องจากการขาดน้ำ ดอกกุหลาบตูมจะเสียหายตั้งแต่ยังไม่ทันบาน โดยเกิดจากก้านคอดอกอ่อน ซึ่งเป็นผลจากการสูญเสียความเต่งของก้านดอก ก้านคอดอกขาดเซลล์ที่มี lignin (non-linified pedicle cells) เพราะว่าเมื่อดอกอยู่ในสภาพความชื้นต่ำคอดอกจะอ่อนในไม่กี่นาที สำหรับพวกที่แช่ก้านดอกในน้ำ และบรรยากาศอิ่มตัวด้วยไอน้ำ คอดอกจะอ่อนช้ากว่า (ช.ณิฐ์ศิริ, 2522a, 2522b)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปากใบของกลีบดอกกล้วยไม้เป็น Non-functional stomata ดังนั้นการคายน้ำส่วนมากจึงเกิดขึ้นโดยผ่านทาง cuticle ในสภาพที่อุณหภูมิสูงและความชื้นสัมพัทธ์ต่ำ ความชื้นในอากาศมีน้อย ทำให้ช่อดอกคายน้ำมากและพร้อมกันนี้อาจเนื่องจากมีการหายใจเพิ่มขึ้น อันเป็นการใช้อาหารที่ช่อดอกมีอยู่ จึงทำให้ดอกเหี่ยวเร็ว (รัชนี, 2529a, 2529b)

การเหี่ยวของดอกกล้วยไม้เกิดจากการสูญเสียน้ำหนักของดอกไม้ตั้งแต่ 10% ขึ้นไป หรือจากการขาดน้ำเนื่องจากก้านดอกไม่สามารถดูดน้ำได้ (ดวงพร, 2529)

วิธีการลดการขาดน้ำและความชอกช้ำของดอกไม้ สามารถทำได้โดยในระหว่างการตัดดอกกล้วยไม้ ไม่ควรวางดอกที่ตัดแล้วบนดิน บนต้นกล้วยไม้ หรือในอ้อมแขน เพราะว่าทำให้ดอกเปื้อนสิ่งสกปรกและช้อนทับกันมากขึ้นทำให้กลีบดอกช้ำ ควรนำดอกใส่ภาชนะที่มีน้ำสะอาด ดอกกล้วยไม้ที่ถูกตัดมาจากต้นจะนำมามัดรวมกันเป็นกำๆ ไว้ โดยมีทั้งแช่น้ำและไม่แช่น้ำแต่พรมน้ำ หรือเอาผ้าชื้นๆคลุมดอกเพื่อรอการขนส่ง (องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526) ซึ่งน้ำที่ใช้ควรเป็นน้ำสะอาด เช่นน้ำกลั่น น้ำฝน หรือน้ำกรองหรืออาจใช้ผ้าขาวบางชุบน้ำคลุม (สายชล, 2531) จากการสำรวจพบว่าชาวสวนร้อยละ 54 ขนส่งดอกกล้วยไม้โดยการไม่แช่น้ำ เพียงแต่มีผ้าชื้นๆคลุมและการขนส่งร้อยละ 56 ใช้เวลาในการขนส่งมากกว่า 1 ชั่วโมง (ศิริวรรณ, 2529)

การให้น้ำกับดอกกล้วยไม้ที่ตัดโดยวิธีใดก็ตามย่อมจะทำให้ดอกกล้วยไม้สด เพราะการให้น้ำด้วยการพรมน้ำ การใช้ผ้าขาวบางชุบน้ำคลุม หรือการแช่โคนก้านดอกในน้ำจะช่วยลดการคายน้ำ ลดอุณหภูมิของช่อดอกและลดการหายใจของดอกกล้วยไม้ ซึ่งเป็นผลดีต่อดอกกล้วยไม้ แต่ยังไม่มีรายงานว่าการให้น้ำกับดอกกล้วยไม้ที่ตัดโดยวิธีใดจึงจะทำให้ดอกกล้วยไม้อยู่ในสภาพสดที่สุด

คุณภาพของน้ำมีความสำคัญต่อการรดน้ำต้นกล้วยไม้ และการให้กับดอกกล้วยไม้ที่ตัดมาแล้วด้วย น้ำที่ชาวสวนให้กับดอกกล้วยไม้ที่ตัดเป็นน้ำชนิดเดียวกับน้ำที่ใช้รดต้นกล้วยไม้ จากผลการสำรวจพบว่า ชาวสวนร้อยละ 81.97 ใช้น้ำคลองให้กับดอกกล้วยไม้ที่ตัดแล้ว น้ำคลองเป็นน้ำที่มีคุณภาพเลวเมื่อเทียบกับน้ำกลั่นเพราะมีปริมาณเกลือแร่มาก น้ำที่มีปริมาณเกลือแร่มากเป็นอันตรายต่อดอกกล้วยไม้เพราะอาจทำให้ดอกกล้วยไม้มีคุณภาพใช้งานสั้น น้ำคลองยังมีจุลินทรีย์มากอีกด้วย อันสามารถทำให้เกิดการอุดตันของท่อลำเลียงในช่อดอกกล้วยไม้ได้ ดังนั้นชาวสวนที่ให้น้ำกับดอกกล้วยไม้ที่ตัดแล้วด้วยน้ำคลอง โดยการแช่โคนก้านช่อดอกลงในน้ำคลองอาจมีผลต่อการเหี่ยวและอายุการใช้งานของดอกกล้วยไม้ (สายชล, 2530)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปฏิบัติต่อไม้ตัดดอก เมื่อตัดดอกไม้จากต้นแล้วจุ่มปลายก้านในน้ำสะอาดทันทีก่อนมาถึงโรงเรือน และปลายก้านควรผ่านการตัดด้วยของมีคมที่สะอาดเป็นรูปปากฉลาม เพื่อให้มีการดูดน้ำที่ดี (ช.ณิภาศิริ, 2530)

ปัจจุบันเราสามารถใช้เครื่อง Pressure bomb วัดค่า Water potential ของพืชซึ่งมีค่าเท่ากับปริมาณน้ำที่สูญเสียไปจากท่อ xylem (Winter, 1974)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

1. ดอกกล้วยไม้บานอย่างน้อย 4 ดอก
2. กรรไกรตัดช่อดอก
3. น้ำกลั่น
4. มีด
5. แจกัน
6. กระดาษซับ
7. เครื่องวัดปริมาณน้ำ (PRESSURE BOMB)
8. ไม้บรรทัด
9. แผ่นเทียบสีของ RHS
10. เครื่องวัดความชื้น (DRY WETHER)

วิธีการ

การวางแผนการทดลอง วางแผนการทดลองแบบ CRD (Complete Block Randomize Design) มี 6 วิธีการๆ ละ 6 ซ้ำๆ ละ 1 ดอกดังนี้

วิธีการที่ 1 เก็บเกี่ยวดอกไม้จากต้นด้วยการใช้กรรไกรที่คมและสะอาด จากนั้นแช่ช่อดอกในภาชนะที่มีน้ำสะอาดทันที โดยให้ส่วนของก้านดอกเท่านั้นที่อยู่ในน้ำ ปล่อยทิ้งไว้ในแปลงครึ่งชั่วโมง จึงยกภาชนะดอกไม้เข้าโรงเรือน แช่ดอกไม้ทิ้งไว้ครึ่งชั่วโมง (รอผู้ส่งออกมารับ) จากนั้นจึงนำเข้าห้องปรับอากาศ 2 ชั่วโมง (ผู้ส่งออกส่งด้วยรถปรับอากาศ) จากนั้นตัดปลายก้านดอกด้วยมีดคมและสะอาด 1/2 นิ้ว นำไปปักแจกันไว้ บันทึกคุณภาพการใช้ประโยชน์

วิธีการที่ 2 เก็บเกี่ยวดอกไม้จากต้น จากนั้นเอาช่อดอกไม้ใส่ภาชนะไว้ (ไม่ต้องแช่น้ำ) ปล่อยทิ้งไว้ในแปลง 1/2 ชั่วโมง จึงยกภาชนะเข้าโรงเรือน ฉีดพ่นช่อดอกด้วยน้ำสะอาด ทิ้งไว้ 1/2 ชั่วโมง จากนั้นนำเข้าห้องปรับอากาศเป็นเวลา 2 ชั่วโมง ตัดปลายก้านด้วยมีดคมและสะอาดประมาณ 1/2 นิ้ว ปักแจกันไว้ บันทึกคุณภาพการใช้ประโยชน์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<u>วิธีการที่ 3-6</u> เหมือนกับวิธีการที่ 2 แต่เก็บรักษาในระหว่างรอผู้ส่งออกมารับ 1 1/2 - 4 1/2 ชั่วโมง

<u>การบันทึกผล</u>

1. ชั่งน้ำหนักช่อดอก
   ครั้งที่ 1 เมื่อช่อดอกเข้าถึงโรงเรือน
   ครั้งที่ 2 ก่อนเก็บรักษาในห้องปรับอากาศ
   ครั้งที่ 3 ก่อนปักแจกัน
   ครั้งที่ 4 เมื่อดอกหมดอายุการใช้ประโยชน์
2. วัดความยาวช่อดอก
3. นับจำนวนดอกตูม ดอกบาน ดอกแย้ม เมื่อเริ่มทดลองและนับทุกวันในระหว่างการปักแจกัน
4. บันทึกสภาพรอยตัดของก้านดอก
   ครั้งที่ 1 เมื่อเก็บเกี่ยวจากต้นทันที
   ครั้งที่ 2 ก่อนเก็บรักษาในห้องปรับอากาศ
   ครั้งที่ 3 หลังเก็บรักษาในห้องปรับอากาศ
   ครั้งที่ 4 หลังตัดปลายก้านดอกประมาณ 2 ซม. ก่อนนำปักแจกัน
   ครั้งที่ 5 เมื่อดอกหมดอายุการใช้ประโยชน์ (ดอกเริ่มเหี่ยว)
5. วัดปริมาณน้ำในช่อดอกทั้งช่อ
   ครั้งที่ 1 เมื่อเก็บเกี่ยวจากต้นทันที ซ้ำที่ 1
   ครั้งที่ 2 ก่อนเก็บรักษาในห้องปรับอากาศ ซ้ำที่ 2
   ครั้งที่ 3 หลังจากเก็บรักษาในห้องปรับอากาศ ซ้ำที่ 3
   ครั้งที่ 4 เมื่อหมดอายุการใช้ประโยชน์ ซ้ำที่ 4,5,6
6. บันทึกการเปลี่ยนแปลงสีของดอก เมื่อเริ่มปักแจกันและเมื่อดอกเริ่มเหี่ยว
7. บันทึกอายุการใช้ประโยชน์ เมื่อเริ่มปักแจกันจนถึงดอกเริ่มเหี่ยวดอกแรก
8. วัดอุณหภูมิ ความชื้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานที่ทำการทดลอง

ทำการทดลอง ณ ห้องปฏิบัติการ POSTHARVEST OF CUT FLOWERS ภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

ระยะเวลาทำการทดลอง

เริ่มทำการทดลอง	เดือนเมษายน พ.ศ. 2534
สิ้นสุดการทดลอง	เดือนตุลาคม พ.ศ. 2534
รวมระยะเวลา	6 เดือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการทดลอง

1. การใช้เครื่อง PRESSURE BOMB ดัน Xylem Sap ออกมาจากช่อดอกกล้วยไม้หวาย Dendrobium Banyat Pink # 5

1.1 หลังจากเก็บเกี่ยวช่อดอกจากต้นกันที่ได้ใช้ PRESSURE BOMB วัดความดันที่ดัน Xylem Sap ออกมาจากรอยตัดของก้านดอก ผลปรากฏว่า

1.1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักช่อดอกกับความดันที่ใช้ดัน Xylem Sap ออกมาจากรอยตัดของก้านช่อดอก ผลปรากฏว่า ถ้าน้ำหนักช่อน้อยจะใช้ความดันน้อย ถ้าน้ำหนักของช่อมากขึ้นจะต้องใช้ความดันเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะถ้าสภาพแวดล้อมมีความชื้นสูง อุณหภูมิต่ำ ยิ่งต้องใช้ความดันเพิ่มมากขึ้น (ตารางที่ 1, รูปที่ 1 ช่อที่ 5 และ 6)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 การบันทึกผลลักษณะดอก สภาพแวดล้อมและความดัน (Bars) ที่ได้จากเครื่องวัด PRESSURE BOMB หลังการเก็บเกี่ยวทันที

การบันทึกผล	ช่อที่ 1	ช่อที่ 2	ช่อที่ 3	ช่อที่ 4	ช่อที่ 5	ช่อที่ 6
อุณหภูมิ (°c)	32	32	32	32	27	24
ความชื้นสัมพัทธ์	45	45	45	45	62	67
น้ำหนักเมื่อเก็บจากต้นทันที (g)	14.99	29.96	22.16	17.36	26.31	20.04
ความยาวช่อ (cm.)	19	37.5	31	25	41	47.5
สภาพรอยตัดเมื่อเก็บจากต้นทันที	สด	สด	สด	สด	สด	สด
จำนวนดอก						
- ดอกตูม	-	3	1	1	1	3
- ดอกแย้ม	-	-	-	1	-	-
- ดอกบาน	3	5	4	4	7	6
ความดันที่ใช้ดัน Xylem Sap (Bars)	2.8	4.6	2.8	2.6	4.8	3.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

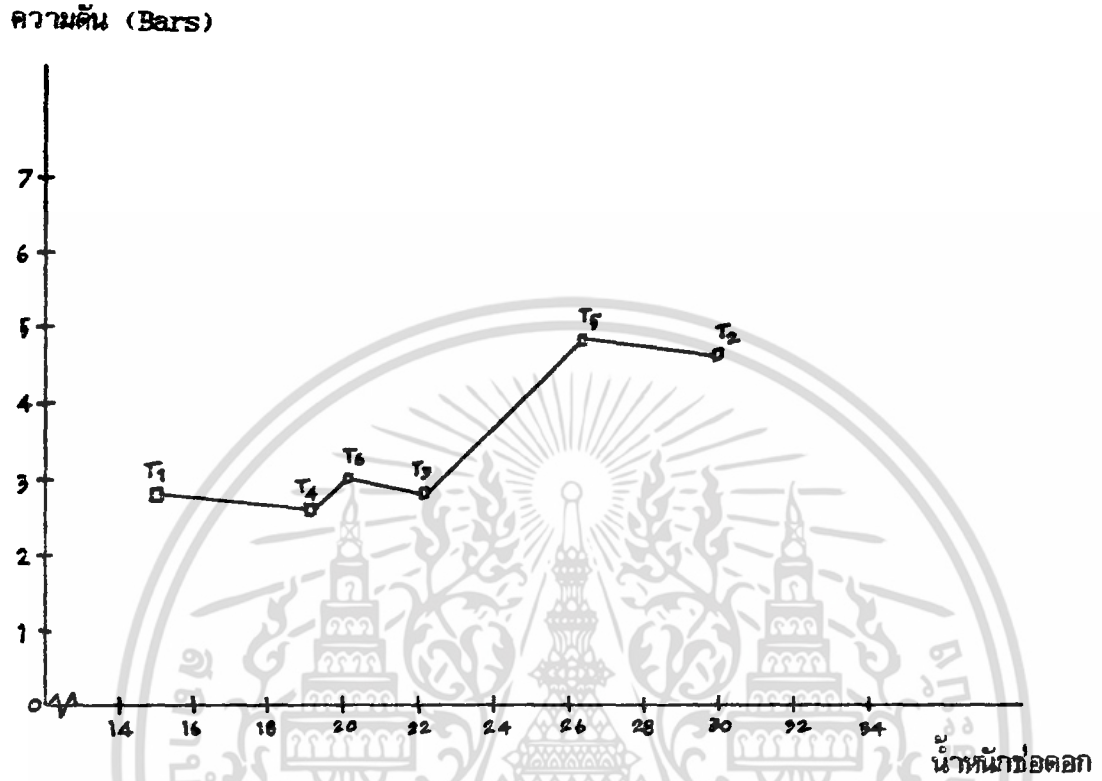

รูปที่ 1 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักช่อดอกเมื่อเก็บเกี่ยวจากต้นทันที (g) กับความดันที่ใช้ดัน Xylem Sap ออกมาจากรอยตัดโคนก้านดอก (Bars)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างความยาวช่อดอกกับความดันที่ใช้ดัน Xylem Sap ออกมาจากรอยตัดของก้านดอก จากรูปที่ 2 จะเห็นว่าความยาวก้านดอกมีแนวโน้มที่จะสัมพันธ์กับความดัน (Bars) ที่วัดได้ แต่ไม่มีความแน่นอนเหมือนกับความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักช่อดอกกับความดัน (Bars) เนื่องจากช่อที่ 6 ซึ่งมีความยาวก้าน 47.5 เซนติเมตร แม้มีความยาวยาวที่สุด แต่ความดันกลับน้อยอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกับพวกที่มีความยาวก้านเพียง 19-31 เซนติเมตร

1.2 หลังจากปล่อยให้ช่อดอกขาดน้ำทางโคนก้านดอกเป็นเวลา 1-5 ชั่วโมง เปรียบเทียบกับช่อดอกที่ไม่ขาดน้ำเลย การทดลองได้ปล่อยให้ช่อดอกหลังการเก็บเกี่ยวขาดน้ำเป็นเวลา 1/2 ชั่วโมง จากนั้นทำการฉีดพ่นน้ำให้กับช่อดอกอย่างโชกทั้งบนกลีบดอก ใต้กลีบดอกและก้านดอก แล้วปล่อยทิ้งไว้เป็นระยะเวลาอีก 1/2 - 4 1/2 ชั่วโมง แล้วจึงวัดความดันที่ต้องใช้ดัน Xylem Sap ออกมาทางโคนก้านดอก ปรากฏว่า

1.2.1 เปอร์เซ็นต์น้ำหนักที่เปลี่ยนแปลงตั้งแต่หลังเก็บเกี่ยวจนกระทั่งถึงก่อนเข้าห้องปรับอากาศ (ผู้ส่งออกมารับ) ช่อที่ 1 ซึ่งมีการให้น้ำทางโคนก้านดอกน้ำหนักจะลดลง 8.82 กรัม ในขณะที่ช่อซึ่งขาดน้ำทางโคนก้านดอกแต่มีการฉีดพ่นให้กลับมีน้ำหนักเพิ่มขึ้น ทั้งๆที่ก่อนจะชั่งน้ำหนักได้มีการซับหยดน้ำที่ติดค้างอยู่ตามผิวของกลีบดอกและก้านดอกออกแล้ว แสดงว่ายังมีน้ำตกค้างอยู่ภายในซอกกลีบดอกและในส่วนของปากดอกซึ่งมีความซับซ้อน สิ่งนี้เป็นสิ่งที่จะทำให้เกิดความเน่าเสียขึ้นกับตัวดอกได้ถ้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีอุณหภูมิสูง (ตารางที่ 2)

1.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักของช่อดอกหลังเก็บเกี่ยวกับความดันที่ใช้ดัน Xylem Sap (Bars) เมื่อปล่อยให้ช่อดอกขาดน้ำเป็นระยะเวลา 1/2 - 4 1/2 ชั่วโมง ปรากฏว่าช่อดอกที่มีการให้น้ำทางโคนก้านดอกจะใช้ความดันเพียง 1.6 Bars ในขณะที่พวกที่ขาดน้ำทางโคนก้านดอกจะต้องใช้ความดันสูง ตั้งแต่ 3.0 - 7.8 Bars แสดงว่า Xylem Sap ได้ลดลงไปมาก ยิ่งขาดน้ำมากยิ่งต้องใช้ความดันมาก (ตารางที่ 2, รูปที่ 3)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 การบันทึกผลลักษณะดอก สภาพแวดล้อมและความดัน (Bars) ที่ได้จากเครื่องวัด PRESSURE BOMB ก่อนที่ผู้ส่งออกจะมารับ

การบันทึกผล	ช่อที่ 1	ช่อที่ 2	ช่อที่ 3	ช่อที่ 4	ช่อที่ 5	ช่อที่ 6
อุณหภูมิ (°c)	26	28	28	28	28	24
ความชื้นสัมพัทธ์	75	52	57	57	57	67
น้ำหนักเมื่อเก็บจากต้นทันที (g)	17.35	28.88	27.38	35.53	29.72	26.13
ความยาวช่อ (cm.)	23	47	43	45	45	48
สภาพรอยตัดเมื่อเก็บจากต้นทันที	สด	สด	สด	สด	สด	สด
จำนวนดอก						
- ดอกตูม	2	6	6	7	7	4
- ดอกแย้ม	-	-	-	-	-	-
- ดอกบาน	4	5	4	4	4	5
น้ำหนักเมื่อเข้าโรงเรือน (g)	17.24	28.28	27.24	35.30	29.45	25.99
น้ำหนักก่อนเข้าห้องปรับอากาศ (g)	15.82	29.32	27.44	35.68	27.67	29.10
สภาพรอยตัดก่อนเข้าห้องปรับอากาศ	สด	แห้ง	แห้ง	แห้ง	แห้ง	แห้ง
ความดันที่ใช้ดัน Xylem Sap (Bars)	1.6	3.0	6.0	4.8	4.4	7.8
เปอร์เซ็นต์น้ำหนักที่เปลี่ยนแปลง	-8.82	+1.52	+0.22	+0.42	-6.85	+11.37

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

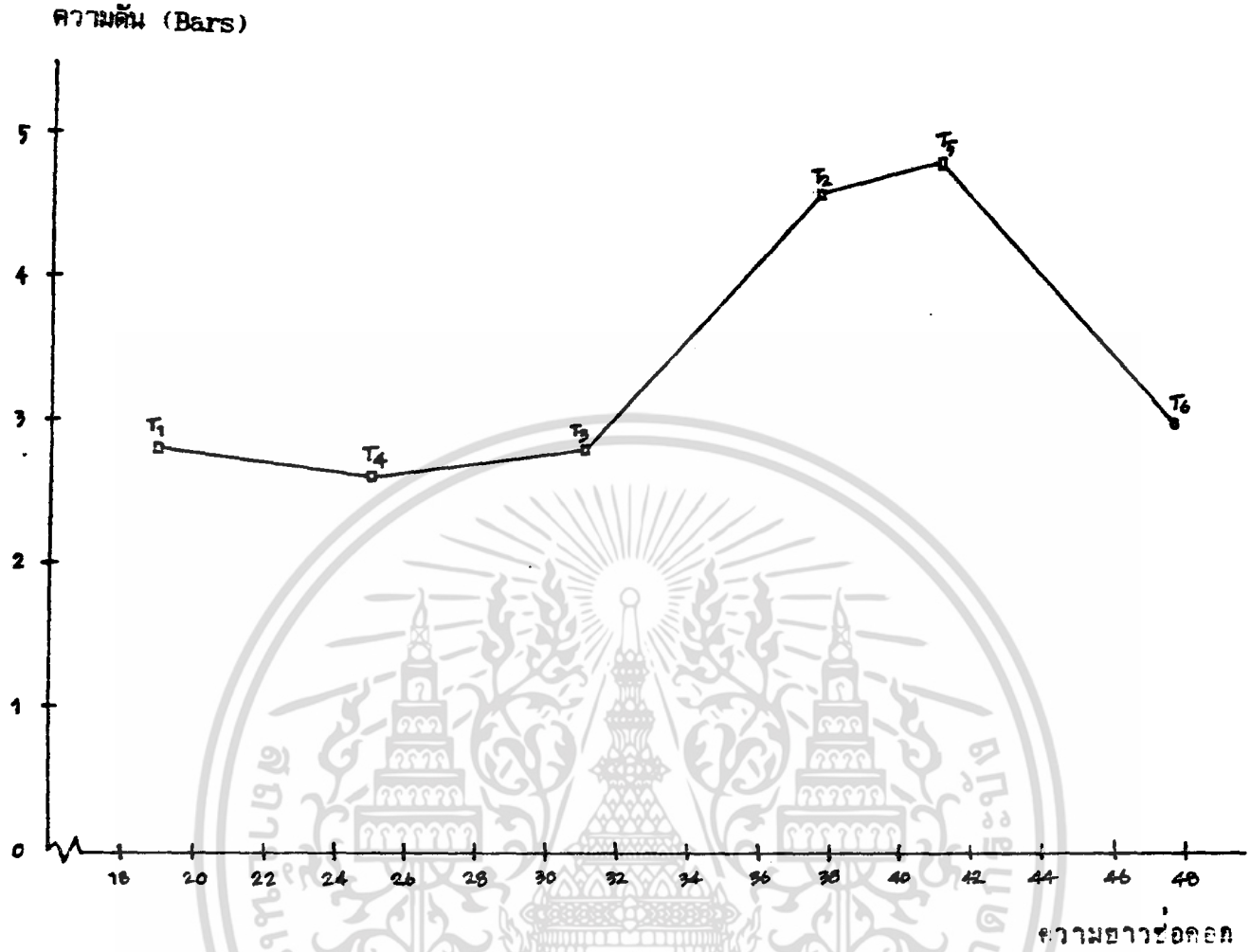

รูปที่ 2 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความยาวช่อดอกกับความดันที่ใช้ดัน Xylem Sap ออกมาจากรอยตัดโคนก้านดอก (Bars)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

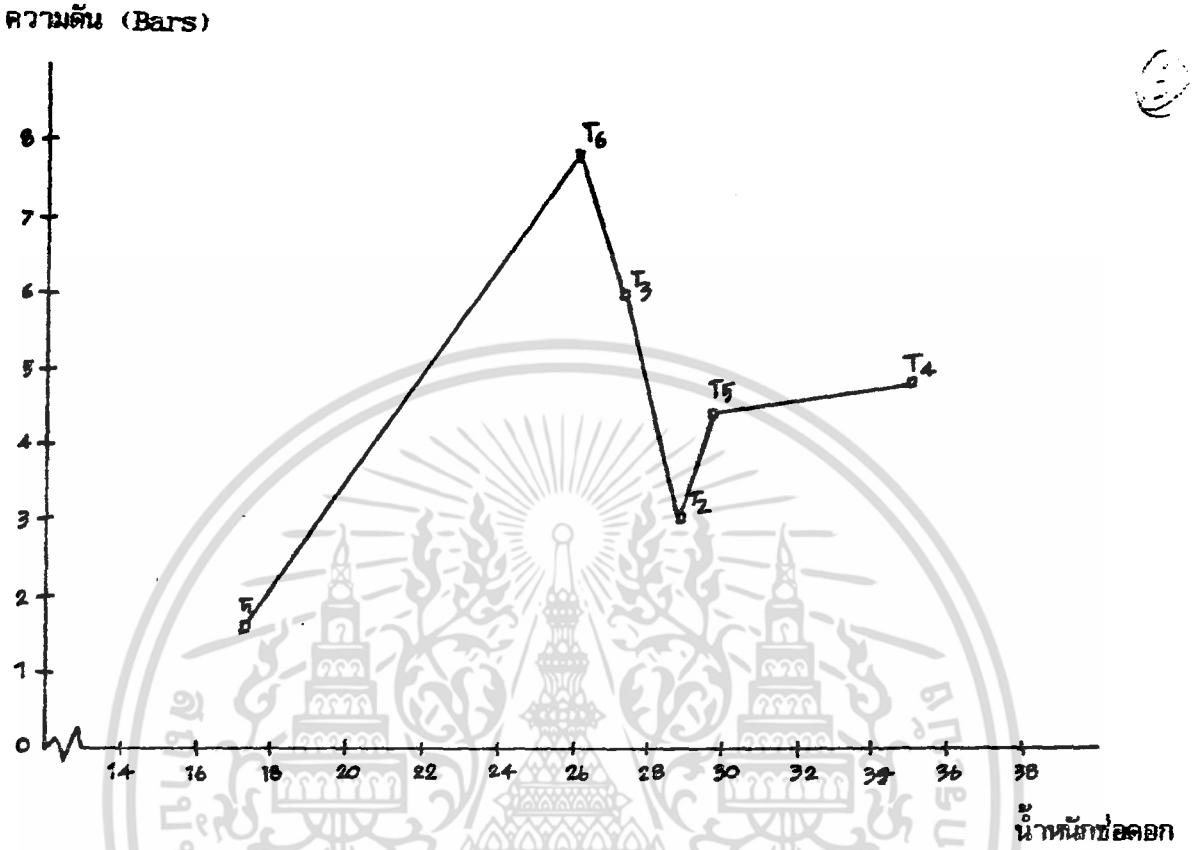

รูปที่ 3 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักเมื่อเก็บเกี่ยวจากต้นทันที (g) กับความดันที่ใช้ดัน Xylem Sap ออกมาจากโคนก้านดอก (Bars)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักช่อดอกเมื่อเก็บเกี่ยวจากต้นกับที่ กับความดันที่ใช้ดัน Xylem Sap (Bars) หลังจากที่ปล่อยให้ขาดน้ำเป็นเวลา 1/2 - 4 1/2 ชั่วโมง และขนส่งด้วยรถปรับอากาศ (เก็บรักษาในห้องปรับอากาศเป็นเวลา 2 ชั่วโมง) ปรากฏว่า ช่อดอกที่มีการให้น้ำทางโคนก้านดอกจะใช้แรงดันน้อยที่สุดเพียง 2.6 Bars ในขณะที่พวกที่ขาดน้ำทางโคนก้านดอกต้องใช้ความดันสูงตั้งแต่ 4.4 - 8.0 Bars แม้แต่ช่อที่มีน้ำหนักน้อยกว่าช่อที่ไม่ขาดน้ำก็ยังต้องใช้แรงดันมากกว่าช่อที่ไม่ขาดน้ำ แสดงว่า Xylem Sap ได้ลดปริมาณลงไปมาก ยิ่งขาดน้ำมากยิ่งต้องใช้ความดันมาก (ตารางที่ 3, รูปที่ 4)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 การบันทึกผลลักษณะดอก สภาพแวดล้อมและความดัน (Bars) ที่ได้จากเครื่องวัด PRESSURE BOMB เมื่อถึงโรงเรือนบรรจุหีบห่อ

การบันทึกผล	ช่อที่ 1	ช่อที่ 2	ช่อที่ 3	ช่อที่ 4	ช่อที่ 5	ช่อที่ 6
อุณหภูมิ (°c)	27	27	27	27	24	24
ความชื้นสัมพัทธ์	62	62	62	62	67	67
น้ำหนักเมื่อเก็บจากต้นทันที (g)	24.10	21.49	25.66	29.71	34.12	25.74
ความยาวช่อ (cm.)	49.5	40	45.5	61	54	48
สภาพรอยตัดเมื่อเก็บจากต้นทันที	สด	สด	สด	สด	สด	สด
จำนวนดอก						
- ดอกตูม	6	2	3	7	6	3
- ดอกแย้ม	-	-	-	-	-	-
- ดอกบาน	4	5	5	5	4	5
น้ำหนักเมื่อเข้าโรงเรือน (g)	24.13	21.51	25.08	32.17	33.24	24.91
น้ำหนักก่อนเข้าห้องปรับอากาศ (g)	24.05	20.98	24.14	31.02	33.16	25.88
สภาพรอยตัดก่อนเข้าห้องปรับอากาศ	สด	แห้ง	แห้ง	แห้ง	แห้ง	แห้ง
น้ำหนักหลังเข้าห้องปรับอากาศ (g)	24.18	18.56	23.61	30.48	32.98	25.76
สภาพรอยตัดหลังเข้าห้องปรับอากาศ (g)	สด	แห้ง	แห้ง	แห้ง	แห้ง	แห้ง
ความดันที่ใช้ดัน Xylem Sap (Bars)	2.6	6.0	4.4	7.2	8.0	6.2
เปอร์เซ็นต์น้ำหนักที่เปลี่ยนแปลง	+0.33	-13.63	-8.03	+2.60	-3.34	+0.08

100290

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

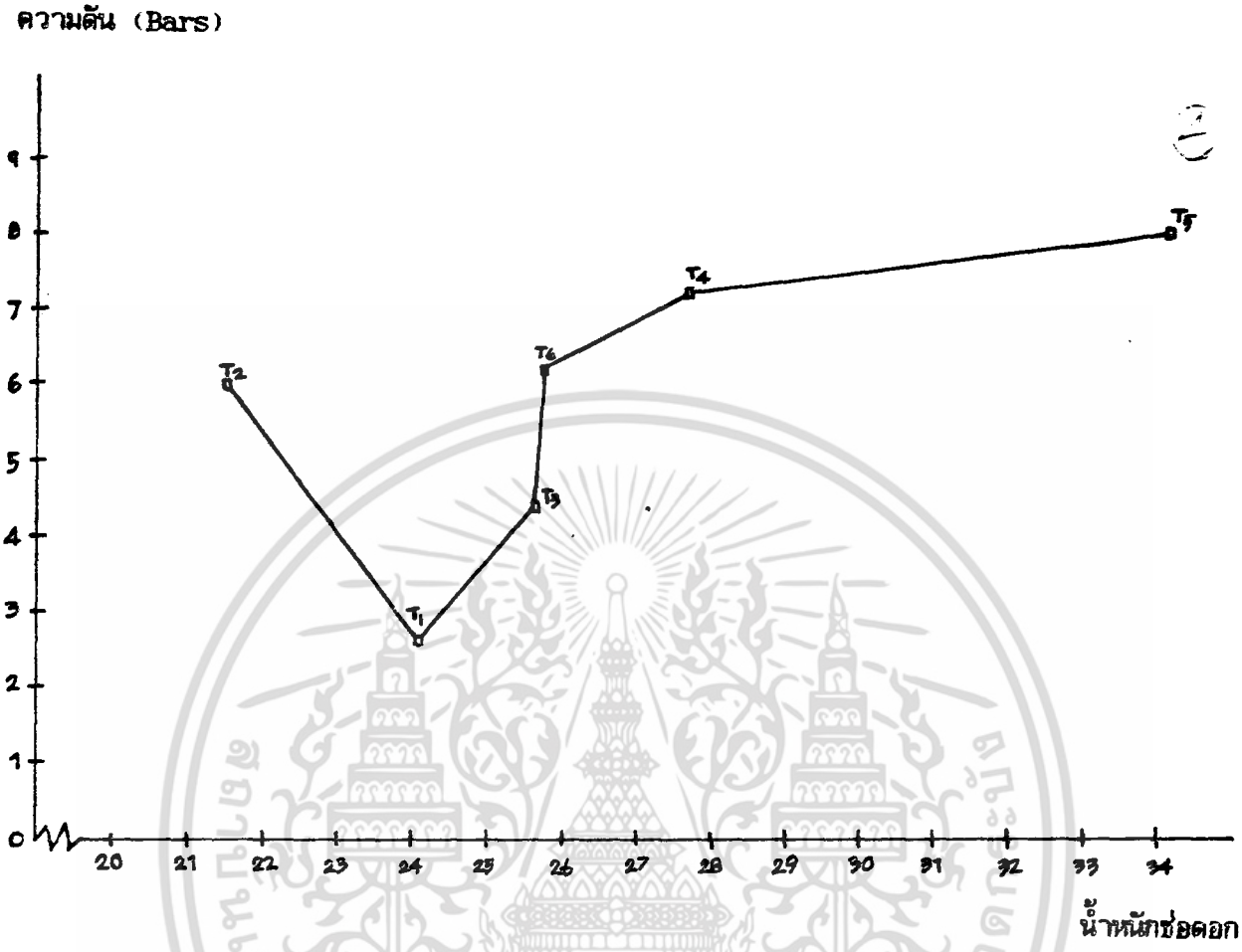

รูปที่ 4 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักเมื่อเก็บจากต้นทันที (g) กับความดันที่ใช้ดัน Xylem Sap ออกมาจากโคนก้านดอก (Bars)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4 หลังจากการปักแจกันได้ใช้ PRESSURE BOMB วัดความดันที่ใช้ดัน Xylem Sap ปรากฏว่า

1.4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักหลังเก็บเกี่ยวจากต้นกันทีกับความดันที่ใช้ดัน Xylem Sap หลังจากปักแจกันปรากฏว่า ช่อที่มีน้ำหนักน้อยจะใช้ความดันน้อย ยิ่งน้ำหนักมากขึ้นจะใช้ความดันมากขึ้น แต่เส้นกราฟจะไม่ออกมาเป็นเส้นตรง เนื่องจากอาจมี ERROR ทั้งจากความสมบูรณ์ต้น, ความสมบูรณ์ของช่อดอก, จำนวนดอกตูม, จำนวนดอกบาน (รูปที่ 5)

1.4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเปอร์เซ็นต์ดอกตูมกับอายุการปักแจกัน จากรูปที่ 6 จะเห็นได้ว่า ถ้าดอกตูมน้อยจะมีโอกาสทำให้อายุการปักแจกันดีกว่าพวกที่มีดอกตูมมาก แต่จะเห็นได้ว่าพวกที่ไม่ขาดน้ำหลังการเก็บเกี่ยว แม้จะมีเปอร์เซ็นต์ดอกตูมสูงก็จะมีโอกาสมีอายุการใช้ประโยชน์ทนกว่าพวกที่ขาดน้ำ และเมื่อพิจารณาถึงจำนวนดอกบานกับอายุการใช้ประโยชน์ (รูปที่ 7) ก็จะเห็นได้ชัดว่าพวกที่ไม่ขาดน้ำแม้จะมีจำนวนดอกบานน้อย แต่ก็มีโอกาสใช้ประโยชน์ได้นานกว่าพวกที่มีดอกบานมาก แต่เส้นกราฟก็เป็นไปในลักษณะเดียวกับ 1.4.1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 การบันทึกผลลักษณะดอก สภาพแวดล้อมและความดัน (Bars) ที่ได้จากเครื่องวัด PRESSURE BOMB เมื่อหมดอายุการใช้ประโยชน์

การบันทึกผล	ช่อที่ 1	ช่อที่ 2	ช่อที่ 3	ช่อที่ 4	ช่อที่ 5	ช่อที่ 6
อุณหภูมิ (°c)	29.67	29.67	30	30	29.67	28.67
ความชื้นสัมพัทธ์	52	52	52.33	53.33	57	63
น้ำหนักเมื่อเก็บจากต้นทันที (g)	32.20	31.29	30.41	25.57	30.67	33.80
ความยาวช่อ (cm.)	54.1	43.73	45.5	44	45.07	54
สภาพรอยตัดเมื่อเก็บจากต้นทันที	สด	สด	สด	สด	สด	สด
จำนวนดอก						
- ดอกตูม	7.67	5.33	5.33	5.0	6.67	7.33
- ดอกแย้ม	-	0.33	-	0.33	-	-
- ดอกบาน	5	4.67	5.33	5.0	4.67	5.33
เปอร์เซ็นต์ดอกตูม	60.54	51.60	49.95	48.40	58.87	57.85
เปอร์เซ็นต์ดอกบาน	39.46	48.41	49.95	51.60	41.13	42.15
น้ำหนักเมื่อเข้าโรงเรือน (g)	31.87	30.18	28.46	24.79	28.85	32.00
น้ำหนักก่อนเข้าห้องปรับอากาศ (g)	31.13	29.33	29.14	24.27	27.47	30.72
สภาพรอยตัดก่อนเข้าห้องปรับอากาศ	สด	แห้ง	แห้ง	แห้ง	แห้ง	แห้ง
น้ำหนักหลังเข้าห้องปรับอากาศ (g)	30.38	29.24	28.58	23.66	27.99	30.30
สภาพรอยตัดหลังเข้าห้องปรับอากาศ	สด	สด	สด	สด	สด	สด
น้ำหนักเริ่มปักแจกัน (g)	29.89	27.85	27.41	23.48	26.41	29.18
สภาพรอยตัดหลังตัดก้าน 1/2 "	สด	สด	สด	สด	สด	สด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การบันทึกผล	ช่อที่ 1	ช่อที่ 2	ช่อที่ 3	ช่อที่ 4	ช่อที่ 5	ช่อที่ 6
สีของดอกก่อนปักแจกัน	RED-PURPLE GROUP 71 A	RED-PURPLE GROUP 71 A	RED-PURPLE GROUP 71 A	RED-PURPLE GROUP 71 A	RED-PURPLE GROUP 71 A	RED-PURPLE GROUP 71 A
น้ำหนักเมื่อดอกหมดอายุการใช้ประโยชน์ (g)	29.71	27.23	26.24	22.74	26.23	28.37
สีของดอกเมื่อดอกหมดอายุการใช้ประโยชน์	RED-PURPLE GROUP 72 A	RED-PURPLE GROUP 72 A	RED-PURPLE GROUP 72 A	RED-PURPLE GROUP 72 A	RED-PURPLE GROUP 72 A	RED-PURPLE GROUP 72 A
อายุการใช้ประโยชน์ (วัน)	11	10.67	7.67	16.76	13.33	10.33
ความดันที่ใช้ดัน Xylem Sap (Bars)	7.87	6.37	10.73	6.43	7.53	6.5
เปอร์เซ็นต์น้ำหนักที่สูญเสียทั้งหมด	9.41	12.98	13.71	11.07	14.48	16.07

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

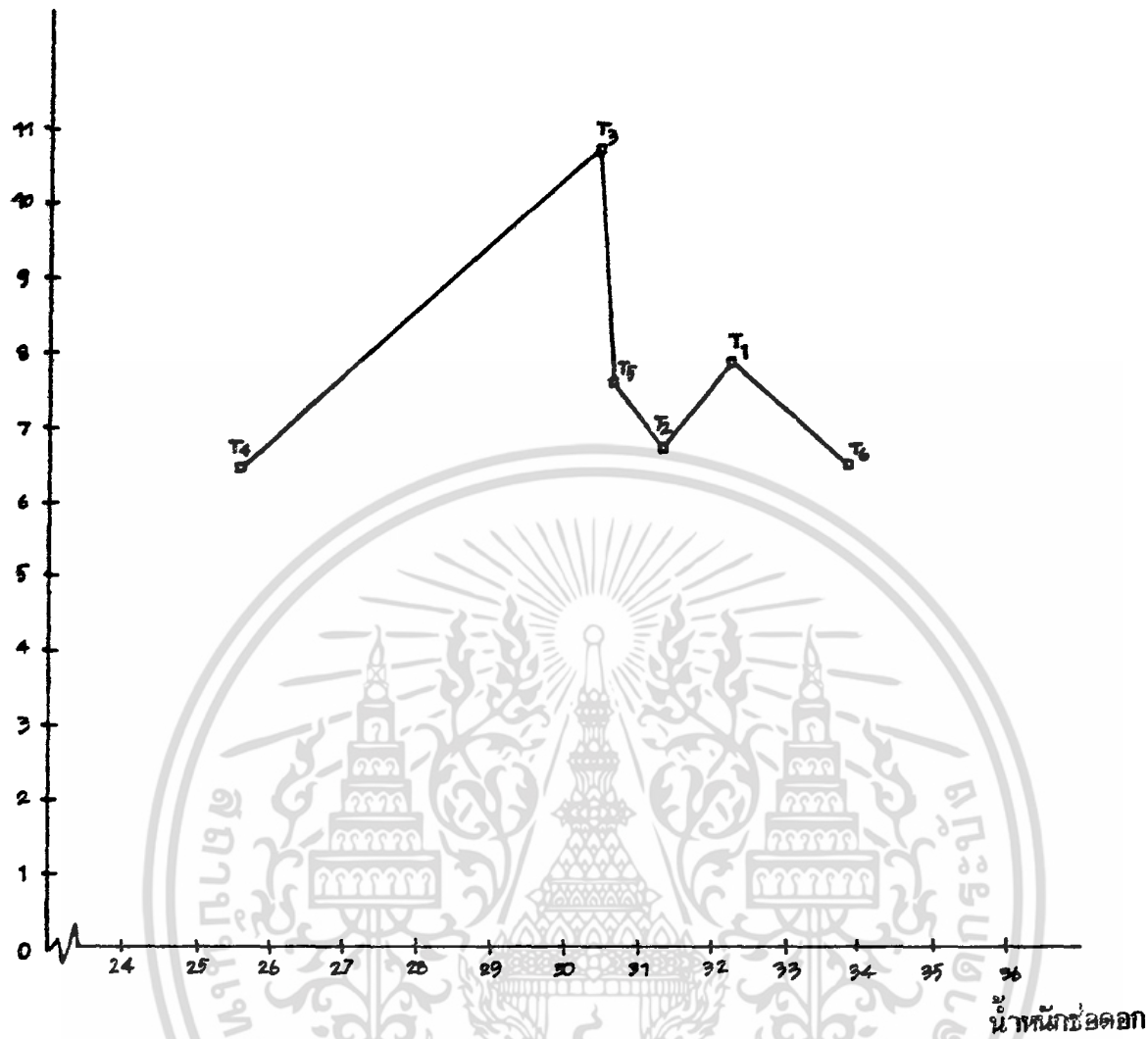

รูปที่ 5 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักหลังเก็บเกี่ยวจากต้นกันที (g) กับความดันที่ใช้ดัน Xylem Sap (Bars) ออกมาจากโคนด้านดอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

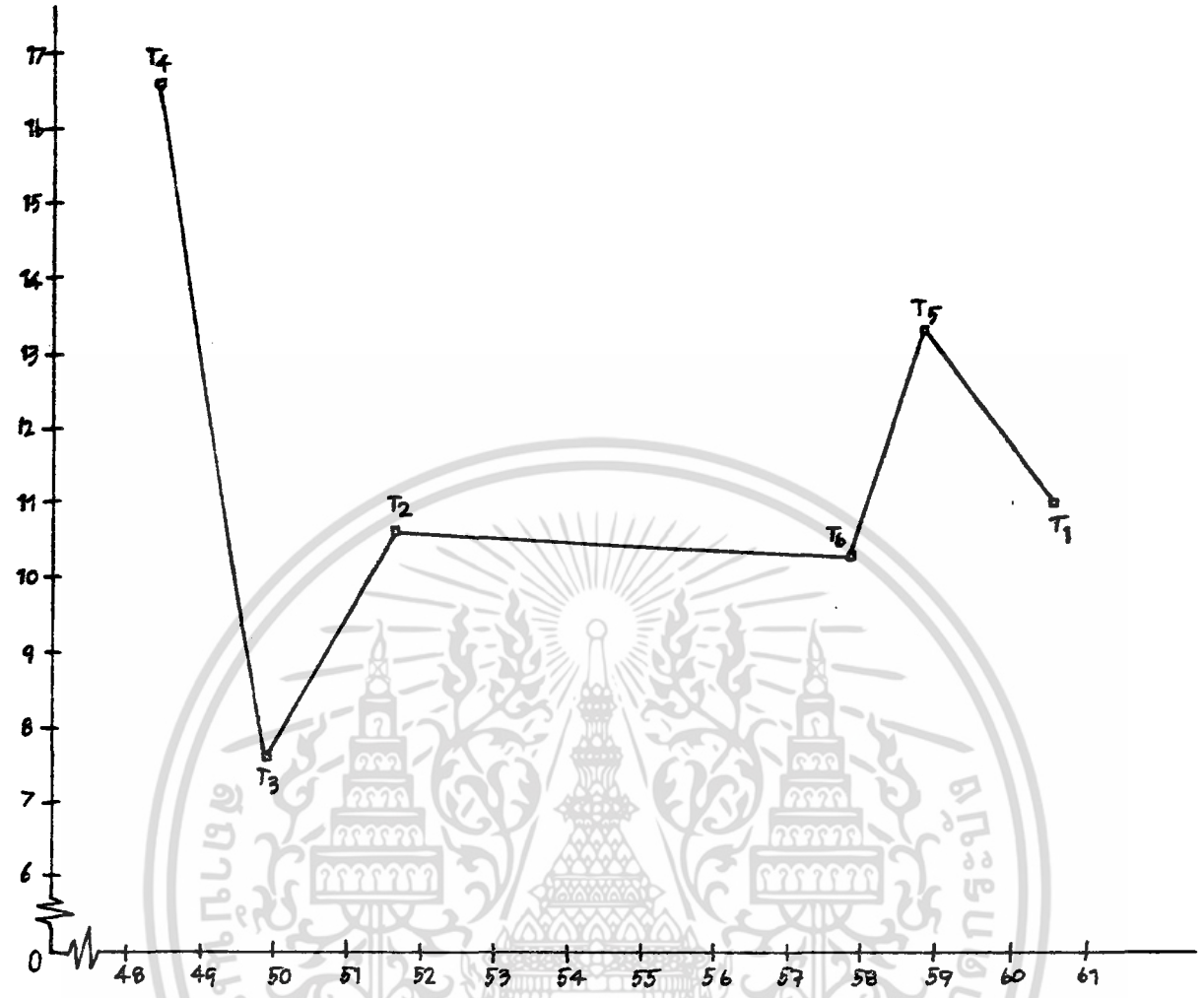

รูปที่ 6 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเปอร์เซ็นต์ดอกตูมกับอายุการใช้ประโยชน์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

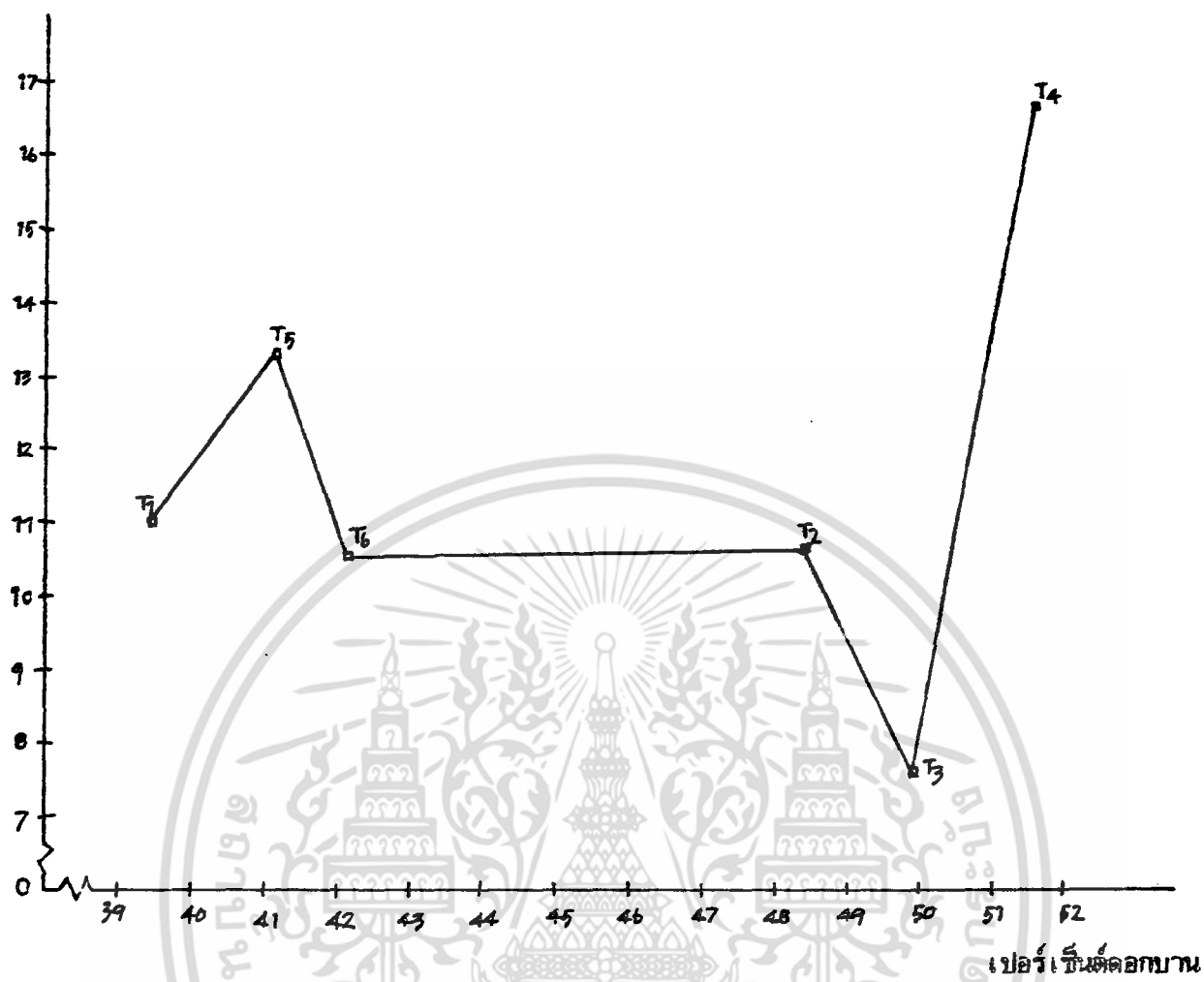

รูปที่ 7 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเปอร์เซ็นต์ดอกบาน กับอายุการใช้ประโยชน์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิจารณ์และสรุปผลการทดลอง

การทดลองครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อดูความแตกต่างของคุณภาพของช่อดอกที่ไม่ขาดน้ำหลังการเก็บเกี่ยว จนกระทั่งถึงเวลาที่ผู้ส่งออกมารับกับช่อดอกที่ขาดน้ำทางโคนก้านดอกเป็นระยะเวลา 1/2 - 4 1/2 ชม. โดยมีการฉีดพ่นน้ำจนโชกให้กับช่อดอกเมื่อมีการขาดน้ำไปแล้ว 1/2 ชม. เดิมการทดลองนี้จะใช้ดอกไม้จากสวนเกษตรกรซึ่งสามารถจะทำงานทุกวิธีการและทุกซ้ำได้พร้อมกัน แต่เนื่องจากมีอุปสรรคบางประการเกี่ยวกับการไม่สามารถเคลื่อนย้ายเครื่อง PRESSURE BOMB จากสถาบันไปยังสวนเกษตรกรได้ จึงต้องใช้วิธีการซื้อต้นกล้วยไม้ซึ่งได้มาในปริมาณที่จำกัด คือซื้อได้เพียง 50 ต้น ดังนั้นจึงไม่สามารถทำการทดลองทุกซ้ำ และทุกวิธีการได้พร้อมๆ กัน โดยทยอยทำตามช่อดอกที่ทยอยออกมา สภาพแวดล้อมแต่ละครั้งทั้งอุณหภูมิ และความชื้นก็ไม่เหมือนกัน (เริ่มต้นทำช่อแรกเมื่อปลายเดือนมกราคม และช่อสุดท้ายไปสิ้นสุดในเดือนตุลาคม) ดังนั้นผลการทดลองจึงเป็นเพียงแนวทางที่จะใช้ทดลองต่อไป อย่างไรก็ตามสามารถสรุปผลการทดลองได้ดังนี้

1. หลังจากเก็บเกี่ยวดอกไม้ และวัดความดันที่ใช้ดัน Xylem Sap ทันที พบว่าน้ำหนักช่อดอกจะมีความสัมพันธ์กับความดัน คือถ้าน้ำหนักช่อดอกมากจะต้องใช้ความดันเพิ่มมากขึ้น
2. การฉีดพรมน้ำหลังเก็บเกี่ยว มีโอกาสให้น้ำเข้าไปยังตามบริเวณกลีบดอกและปากดอกเป็นปริมาณมาก ซึ่งมีโอกาสทำให้ดอกเน่าเสียในภายหลังได้
3. ในขณะที่ช่อดอกยังไม่เสื่อมคุณภาพ พบว่าช่อดอกที่ไม่ขาดน้ำจะใช้ความดันในการดัน xylem sap น้อยกว่าช่อดอกที่ขาดน้ำ แสดงว่าน้ำภายในท่อ xylem ขาดหายไปน้อยกว่า ซึ่งก็คือมีการระเหยน้ำไปจากท่อ xylem น้อยกว่านั่นเอง ดังนั้นการให้น้ำทางโคนก้านดอกทำให้ช่อดอกระเหยน้ำไปน้อย หรือสามารถมีน้ำขึ้นไปทดแทนน้ำที่ระเหยไปได้ดีกว่า ในขณะที่พวกที่ได้รับน้ำโดยการฉีดพรมอาจจะได้รับน้ำบ้าง แต่คงจะมีอัตราส่วนซึ่งสูญเสียมากกว่า
4. เมื่อดอกหมดสภาพการใช้ประโยชน์ การวัดความดันจะไม่สัมพันธ์กับน้ำหนักช่อดอกและไม่สัมพันธ์กับอายุการปักแจกัน เนื่องจากดอกไม้เริ่มเสื่อมในเวลาไม่พร้อมกันแต่บันทึกผลในเวลาเดียวกัน ดังนั้นความเสื่อมของดอกจะไม่เท่ากัน ช่อใดที่เสื่อมก่อนจะมีโอกาสให้น้ำหายไปจากช่อได้มากกว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

ช.ณิภาศิริ สุยสุวรรณ. 2522a. การแช่ดอกเยอบีร่าในสารละลายเคมีก่อนและในระหว่างการปักแจกัน. ปัญหาพิเศษปริญญาโท. ภาควิชาพืชสวน. คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ. 15 หน้า.

----------. 2522b. การแช่ดอกไม้และใบไม้ในสารละลายเคมีก่อนและในระหว่างการปักแจกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ. 91 หน้า.

----------. 2530. เทคนิคการใช้สารส่งเสริมคุณภาพกับไม้ตัดดอกเพื่อการขนส่งระยะไกล. เคหการเกษตร. 11 (122) : 21-23.

ดวงพร อมัติวัฒนะ. 2529. ผลการใช้ไฮดรอกซีควิโนลีน ไฮดรอกซีควิโนลีนซัลเฟต ซิลเวอร์ไนเตรท ซิลเวอร์ไธโอซัลเฟต กลูโคสและซูโครสที่มีต่ออายุการปักแจกันของดอกกล้วยไม้หวายปอมปาดัวร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ. 125 หน้า.

ภัทราวดี ผลนูล. 2526. ผลของการแช่ดอกดาวเรืองที่ได้รับสาร SADH ก่อนการเก็บเกี่ยวในสารละลายน้ำตาลซูโครสและ SADH ต่ออายุการปักแจกัน และคุณภาพของดอก. ปัญหาพิเศษปริญญาตรี ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ. 21 หน้า.

รัชนี ธีรพจนารถ. 2529a. การศึกษาลักษณะทางชีวะบางประการและอายุการปักแจกันของช่อดอกกล้วยไม้หวายปอมปาดัวร์จากสวนเขตคลองหลวงและบางแค ในช่วงเดือน ก.ค.-ต.ค. ปัญหาพิเศษปริญญาโท. ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ. 18 หน้า.

----------. 2529b. การศึกษาลักษณะทางชีวะบางประการและอายุการปักแจกันของช่อดอกกล้วยไม้หวายปอมปาดัวร์จากสวนคลองหลวงและบางแค. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ. 136 หน้า.

ศิริวรรณ คุณาณพรัตน์. 2529. ผลของการขาดน้ำหลังการตัดช่อดอกที่มีผลต่อการปักแจกันของดอกกล้วยไม้ Dendrobium Pompadour และ Dendrobium Jaquelyn Thomas. ปัญหาพิเศษปริญญาตรี. ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ. 18 หน้า.

สายชล เกตุษา. 2530. การปฏิบัติงานของผู้ปลูกต่อดอกกล้วยไม้ที่ตัดแล้ว. วิทยาสารเกษตรศาสตร์. 21 (2) : 151-156.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

----------. 2531. เทคนิคการตัดดอกกล้วยไม้. เทคโนโลยีการเก็บเกี่ยวของดอกไม้. 5(6) :57-64.

องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2526. อุตสาหกรรมกล้วยไม้ในประเทศไทย. องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติและมหาวิทยาลัย-เกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ. หน้า 48-209.

อัจฉรา บุญโรจน์. 2529. ผลของการขาดน้ำหลังตัดช่อดอกที่มีผลต่ออายุการปักแจกันของดอกกล้วยไม้ Dendrobium Youppadeewan. ปัญหาพิเศษปริญญาตรี. ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตร มหา-วิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ. 25 หน้า.

Winter, E.J. 1974. Water within The Plant. In Water, Soil and The Plant. The Macmillan Press. LONDON. p.91-99.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้